

علوم و فنون ادبی [رشته ادبیات و علوم انسانی]

۱- عبارت زیر کدام شاعر را معرفی می‌کند؟

«وی در اکثر قالب‌های شعری مانند قصیده، رباعی، ترکیب‌بند و ... طبع آزمایی کرده است. او نه تنها در ادبیات پندآموز، سخن‌گوی ضمیر خودآگاه ایرانی است که در سرودن غزل‌های عاشقانه سرآمد شاعران ایران است.»

(۱) حافظ (۲) نظامی (۳) مولوی (۴) سعدی

۲- بیت زیر از کدام شاعر سبک عراقی است؟ در رثای چه واقعه‌ای سروده شده است؟

کس نیست که تا بر وطن خود گرید / بر حال تباه مردم بد گرید

(۱) کمال‌الدین اسماعیل - پایان یافتن خلافت بنی‌عبّاس

(۲) سلمان ساوجی - قتل‌عام مردم اصفهان توسط مغولان

(۳) سلمان ساوجی - پایان یافتن خلافت بنی‌عبّاس

(۴) کمال‌الدین اسماعیل - قتل‌عام مردم اصفهان توسط مغولان

۳- متن زیر معرفی کدام اثر است؟ این اثر سروده کیست؟

«در این منظومه ناهنجاری‌های اجتماعی به‌شیوه طنز و تمثیل بیان شده است؛ صاحب این اثر نه تنها در شعر، که در آثار دیگرش نیز طنزهای ماندگاری را به ثبت رسانده است.»

(۱) صدپند - سلمان ساوجی

(۲) رساله دلگشا - عبید زاکانی

(۳) جمشید و خورشید - سلمان ساوجی

(۴) موش و گربه - عبید زاکانی

۴- دو بیت زیر که آغاز یک سروده است، از اشعار کدام شاعر عصر سربداران می‌باشد؟

اگر نیک و گر بد چو خواهد رسید / بین روز را تا صلاح تو چیست؟

(۱) عبید زاکانی (۲) حافظ (۳) ابن‌بیمین (۴) خواجه کرمانی

۵- چهره‌های کدام گزینه مربوط به یک قرن هستند؟

(۱) سعدی - حافظ - خواجه

(۲) عبید - خواجه - سلمان ساوجی

(۳) ابن‌بیمین - خواجه - جامی

(۴) حمدالله مستوفی - عطاملک جوینی - سعدی

۶- در کدام گزینه نام اثر دیگری از نویسندگان آثار زیر به ترتیب ذکر شده است؟

(۱) مرصاد العباد - لمعات - تذکرة الاولیا

(۲) رساله دلگشا - لمعات - تحفة الاحرار

(۳) صدپند - مرصاد العباد - بهارستان

(۴) موش و گربه - مرصاد العباد - تحفة الاحرار

۷- کدام توضیح در مورد شاعران سبک هندی نادرست است؟

(۱) از شعرای تأثیرگذار قرن دهم در ایران است که شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است. (بابافغانی)

(۲) معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران زبان فارسی و در قصیده‌سرایی مشهور است. (صائب)

(۳) او را به‌سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به‌کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. (بیدل)

(۴) در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است. (محتشم)

۸- کدام عبارت دربارهٔ مکتب وقوع نادرست است؟

(۱) این مکتب نتیجهٔ چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود.

(۲) مکتب وقوع بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود که راه به جایی نبرد.

(۳) این مکتب با پایبندی به سنن ادبی به‌سوی حقیقت‌گویی و واقع‌گویی بازمی‌گردد.

(۴) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان کم‌وبیش در تغییر این سبک دخیل بوده است.

- ۹- از علل توجه شاهان صفوی به شعر، هنر و معماری در ایران قرن دهم می توان به اشاره کرد.
- (۱) رشد فراوان هنرهایی چون قالی بافی و سفالگری
(۲) نفوذ زبان ترکی
(۳) وجود رقبا قدرتمند عثمانی و هندی
(۴) حضور مفاخر هنر در عصر صفویه
- ۱۰- کدام یک از عوامل زیر در تغییر سبک عراقی دخیل بود؟
- (۱) روی آوردن شاعران به سرودن اشعار عرفانی
(۲) ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران
(۳) استقبال فضلالی عراق از سرودن شعر به زبان فارسی
(۴) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان
- ۱۱- کدام گزینه از ویژگی های ادبی سبک عراقی است؟
- (۱) پرهیز از زهد ریایی
(۲) توجه به آرایه های بیان و بدیع
(۳) کمی لغات فارسی
(۴) بازتاب بیشتر علوم در شعر
- ۱۲- مهم ترین ویژگی زبان شعر در سبک عراقی چیست؟
- (۱) عدم کاربرد حرف نشانه «مر» در کنار مفعول
(۲) کم شدن لغات فارسی اصیل قدیم
(۳) درهم آمیختگی مختصات نو و کهن
(۴) باقی ماندن همان چارچوب فارسی قدیم
- ۱۳- کدام گزینه در خصوص قلمرو زبانی نثر در سبک عراقی درست است؟
- (۱) سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر این دوره دیده نمی شود.
(۲) تاریخ نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج یافت.
(۳) ورود لغات ترکی و مغولی به زبان فارسی کاهش یافت.
(۴) نثر فنی کم کم با سیطره تیموریان در قرن هفتم قوت گرفت.
- ۱۴- از نظر ویژگی های زبانی، کدام بیت به سبک عراقی سروده شده است؟
- (۱) نه لشکری که مر آن را کسی بداند حد
(۲) سبزه اندر سبزه بینی چون سپهر اندر سپهر
(۳) گلستان شوق را نشو و نمایی می دهی
(۴) همی فکنند به تیر و همی گرفت به یوز
- ۱۵- کدام گزینه به روحیه تقدیرگرایی در سبک عراقی اشاره دارد؟
- (۱) سر آن ندارد امشب که بر آید آفتابی
(۲) تو نه مثل آفتابی که حضور و غیبت افتد
(۳) حافظ به خود پوشید این خرقه می آلود
(۴) به یاد یار و دیار آن چنان بگریم زار
- ۱۶- کدام گزینه به اندیشه های شاعران سبک عراقی نزدیک تر است؟
- (۱) همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود
(۲) نخست آن که هر کس که دارد خرد
(۳) باز آن که در فراق تو چشم امیدوار
(۴) چو تو خود کنی اختر خویش را بد
- ۱۷- با توجه به قلمرو فکری سبک عراقی، معشوق در کدام گزینه با ویژگی های این سبک هم خوانی بیشتری دارد؟
- (۱) گرفت خواهیم زلفین عنبرین تو را
(۲) ترک ما کردی برو هم صحبت اغیار باش
(۳) ای با عدوی ما گذرنده ز کوی ما
(۴) در ازل پر تو حسنت ز تجلی دم زد
- ۱۸- کدام یک از ابیات با بیت زیر مفهومی یکسان دارد؟
- دوری اگر او جوید شاید که توان کردن
- (۱) ز بالای خرد بنگر یکی در کار این عالم
(۲) عشق ذوقی است هم نشین حیات
(۳) در کنه (حقیقت) وصف تو نرسد عقل دور بین
(۴) ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی
- ۹- از علل توجه شاهان صفوی به شعر، هنر و معماری در ایران قرن دهم می توان به اشاره کرد.
- (۱) رشد فراوان هنرهایی چون قالی بافی و سفالگری
(۲) نفوذ زبان ترکی
(۳) وجود رقبا قدرتمند عثمانی و هندی
(۴) حضور مفاخر هنر در عصر صفویه
- ۱۰- کدام یک از عوامل زیر در تغییر سبک عراقی دخیل بود؟
- (۱) روی آوردن شاعران به سرودن اشعار عرفانی
(۲) ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران
(۳) استقبال فضلالی عراق از سرودن شعر به زبان فارسی
(۴) آشنایی با تفکرات و معارف هندوان
- ۱۱- کدام گزینه از ویژگی های ادبی سبک عراقی است؟
- (۱) پرهیز از زهد ریایی
(۲) توجه به آرایه های بیان و بدیع
(۳) کمی لغات فارسی
(۴) بازتاب بیشتر علوم در شعر
- ۱۲- مهم ترین ویژگی زبان شعر در سبک عراقی چیست؟
- (۱) عدم کاربرد حرف نشانه «مر» در کنار مفعول
(۲) کم شدن لغات فارسی اصیل قدیم
(۳) درهم آمیختگی مختصات نو و کهن
(۴) باقی ماندن همان چارچوب فارسی قدیم
- ۱۳- کدام گزینه در خصوص قلمرو زبانی نثر در سبک عراقی درست است؟
- (۱) سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات نثر این دوره دیده نمی شود.
(۲) تاریخ نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج یافت.
(۳) ورود لغات ترکی و مغولی به زبان فارسی کاهش یافت.
(۴) نثر فنی کم کم با سیطره تیموریان در قرن هفتم قوت گرفت.
- ۱۴- از نظر ویژگی های زبانی، کدام بیت به سبک عراقی سروده شده است؟
- (۱) نه لشکری که مر آن را کسی بداند حد
(۲) سبزه اندر سبزه بینی چون سپهر اندر سپهر
(۳) گلستان شوق را نشو و نمایی می دهی
(۴) همی فکنند به تیر و همی گرفت به یوز
- ۱۵- کدام گزینه به روحیه تقدیرگرایی در سبک عراقی اشاره دارد؟
- (۱) سر آن ندارد امشب که بر آید آفتابی
(۲) تو نه مثل آفتابی که حضور و غیبت افتد
(۳) حافظ به خود پوشید این خرقه می آلود
(۴) به یاد یار و دیار آن چنان بگریم زار
- ۱۶- کدام گزینه به اندیشه های شاعران سبک عراقی نزدیک تر است؟
- (۱) همیشه شاد و ندانستمی که غم چه بود
(۲) نخست آن که هر کس که دارد خرد
(۳) باز آن که در فراق تو چشم امیدوار
(۴) چو تو خود کنی اختر خویش را بد
- ۱۷- با توجه به قلمرو فکری سبک عراقی، معشوق در کدام گزینه با ویژگی های این سبک هم خوانی بیشتری دارد؟
- (۱) گرفت خواهیم زلفین عنبرین تو را
(۲) ترک ما کردی برو هم صحبت اغیار باش
(۳) ای با عدوی ما گذرنده ز کوی ما
(۴) در ازل پر تو حسنت ز تجلی دم زد
- ۱۸- کدام یک از ابیات با بیت زیر مفهومی یکسان دارد؟
- دوری اگر او جوید شاید که توان کردن
- (۱) ز بالای خرد بنگر یکی در کار این عالم
(۲) عشق ذوقی است هم نشین حیات
(۳) در کنه (حقیقت) وصف تو نرسد عقل دور بین
(۴) ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی

۱۹- کدام گزینه از ویژگی‌های زبانی نثر در سبک هندی است؟

- ۱) گسترش دایره واژگانی - مأنوس نبودن با زبان قدیم - روی آوردن طبقات مختلف مردم به نثر
- ۲) آوردن جملات طولانی - کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد - فراوانی لغات ترکی و مغولی
- ۳) گسترش دایره واژگانی - آوردن جملات طولانی - مأنوس نبودن با زبان قدیم
- ۴) کاربرد افعال با پیشوندهای متعدد - روی آوردن طبقات مختلف مردم به نثر - فراوانی لغات ترکی و مغولی

۲۰- کدام ویژگی ادبی سبک هندی در ابیات زیر به چشم نمی‌خورد؟

داغ عشق تو گلی نیست که از باد رود	گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود
تشنه را آب محال است که از یاد رود	نرود حسرت آن چاه زنخندان از دل
لشکر خسرو اگر بر سر فرهاد رود	نتوان از سر او برد هوای شیرین
تا سراسر به ره عشق تو بر باد رود	کاش چون شمع همه سر شود اعضای «کلیم»

۱) تکرار قافیه

۲) استفاده از ردیف‌های طولانی

۳) به‌کارگیری تمثیل و اسلوب معادله

۴) کاربرد تلمیح‌های رایج

۲۱- جداسازی هجاهای بیت زیر و خوانش درست آن در کدام گزینه آمده است؟

عطا کن جذبۀ شوق بلندی که نه دامی به ره ماند نه بندی

۱) عَطَا کُن / جَذْبِ ی / شَوْقِ / بَلَنْدِی	۱) عَطَا کُن / جَذْبِ ی / شَوْقِ / بَلَنْدِی
۲) عَطَا کُن جَذْبِ ی شَوْقِ / بَلَنْدِی	۲) عَطَا کُن جَذْبِ ی شَوْقِ / بَلَنْدِی
۳) عَطَا کُن جَذْبِ ی شَوْقِ / بَلَنْدِی	۳) عَطَا کُن جَذْبِ ی شَوْقِ / بَلَنْدِی
۴) عَطَا کُن / جَذْبِ ی / شَوْقِ / بَلَنْدِی	۴) عَطَا کُن / جَذْبِ ی / شَوْقِ / بَلَنْدِی

۲۲- نوع خوانش و جداسازی پایه‌های آوایی در کدام مصراع نادرست است؟

- ۱) قند تویی زهر تویی بیش می‌آزار مرا ← قن د ت یی / زه ر ت یی / بی ش م یا / زار م را
- ۲) بهار آمد که هر ساعت رود خاطر به بستانی ← ب ها را م د / ک هر سا ع ت / ر و د خا ط ر / ب یس تا نی
- ۳) با جوانی سر خوش است این پیر بی تدبیر را ← با ج و ا نی / س ر خ ش س تین / پی ر بی ت د / بی ر را
- ۴) مرغ خوش‌خوان را بشارت باد کاندرا راه عشق ← مر غ خ ش خان / را ب ش ا ر ت / باد ک ا ن د ر / راه عشق

۲۳- «ای همه هستی ز تو پیدا شده» با کدام گزینه هم‌وزن است؟

۱) تا که خرابم نکند کی دهد آن گنج به من	۲) گفتم گره نگشوده‌ام زان طره تا من بوده‌ام
۳) کسی را که عمرش به دو سی رسید	۴) میوه دهد شاخ چو گردد درخت

۲۴- کدام بیت با بیت زیر هم‌وزن است؟

من آن آیینه را روزی به دست آرم سکندروار اگر می‌گیرد این آتش زمانی ور نمی‌گیرد

۱) سفید شد چو درخت شکوفه‌دار سرم	۱) سفید شد چو درخت شکوفه‌دار سرم
۲) حافظ چه شد ار عاشق و نظر باز	۲) بس طور عجب لازم ایام شباب است
۳) وگر گوید نمی‌خواهم چو حافظ عاشقی مفلس	۳) بگویندش که سلطانی گدایی همنشین دارد
۴) گرت چو نوح نبی صبر هست در غم طوفان	۴) بلا بگردد و کام هزارساله برآید

۲۵- وزن کدام بیت، از چهار «مستفعلن» ساخته شده است؟

۱) از پا حسین افتاد و ما بر پای بودیم	۱) از پا حسین افتاد و ما بر پای بودیم
۲) هرگه که می‌گذری من در تو می‌نگرم	۲) هرگه که می‌گذری من در تو می‌نگرم
۳) عمری است تا من در طلب هر روز گامی می‌زنم	۳) عمری است تا من در طلب هر روز گامی می‌زنم
۴) بی روی او چون عود می‌سوزد تنم	۴) بی روی او چون عود می‌سوزد تنم

۲۶- وزن کدام بیت با بقیه متفاوت است؟

۱) روزگاری شد که سر تا پا دلی غمناک دارم	۱) روزگاری شد که سر تا پا دلی غمناک دارم
۲) هرچه هست از قامت ناساز بی‌اندام ماست	۲) هرچه هست از قامت ناساز بی‌اندام ماست
۳) عمر گویندم که ضایع می‌کنی با خو برویان	۳) عمر گویندم که ضایع می‌کنی با خو برویان
۴) هر که را با دلستانی عیش می‌افتد زمانی	۴) هر که را با دلستانی عیش می‌افتد زمانی

۲۷- وزن کدام مصراع در مقابل آن نادرست است؟

- (۱) تا که رسیدم بر تو از همه بیزار شدم: (مفتعلن - مفتعلن - مفتعلن - مفتعلن)
 (۲) عقیق است گویی به پیروزه اندر: (فعولن - فعولن - فعولن - فعل)
 (۳) او می رود دامن کشان من زهر تنهایی چشان: (مستفعلن - مستفعلن - مستفعلن - مستفعلن)
 (۴) مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی: (فعلاتن - فعلاتن - فعلاتن - فعلاتن)

۲۸- وزن کدام بیت، چهار «فعلاتن» است؟

- (۱) در شیطان در ننگ است، به آن منشین
 (۲) چو رود غیبت و هنگام حضور آید
 (۳) منشین با دو سه ابله که بمانی ز چنین ره
 (۴) فلکم از تو جدا کرد و گمان می کردم

۲۹- کدام واژه مشبّه به تشبیه بیت زیر است؟

دلدار گفت لوح دل از نقش من بشوی

- (۱) لوح (۲) دل (۳) لب (۴) شکرشانی

۳۰- در کدام گزینه همه ترکیبها تشبیه فشرده هستند؟

- (۱) دام حرمان - کشتی عشق - دفتر روزگار - بذر محبت
 (۲) دایه ابر - پرده حیا - روزگار ستمگر - بارش وحی
 (۳) مهد زمین - خواب غفلت - زندگی خوشایند - زنگ غم
 (۴) فراش باد - آتش عشق - باغ دین - دست ادب

۳۱- نوع تشبیه کدام گزینه با بقیه فرق دارد؟

- (۱) دگر باره خیاط بباد صبا
 (۲) تو آفتابی و تا گشتی از دو چشمم دور
 (۳) از نسیمی دفتر ایام برهم می خورد
 (۴) به تیغ هجر بکشتی مرا و برگشتی

۳۲- واژه «جهان» در کدام گزینه در معنای حقیقی خود به کار رفته است؟

- (۱) نعیم هر دو جهان پیش عاشقان به جوی
 (۲) جهان دل نهاده بر این داستان
 (۳) اگر جهان همه دشمن شود به دولت دوست
 (۴) تا آینه از خوبی خود باخبرت کرد

۳۳- علاقه مجاز در کدام بیت با سایر گزینهها متفاوت است؟

- (۱) از دل ما نشود یاد تو خالی نفسی
 (۲) گفتم که ز من سر مکش ای سرو روان گفت
 (۳) گر بهار عمر باشد باز بر تخت چمن
 (۴) ماه من گفتم که با من مهربان باشد، نبود

۳۴- واژه مشخص شده در کدام بیت در معنای غیرحقیقی خود به کار رفته است؟

- (۱) تا کمر بستم غبار از کاروان بر جا نبود
 (۲) جان به شکرانه کنم صرف گر آن دانه در
 (۳) الا ای پیر فرزانه مکن منعم ز میخانه
 (۴) سهل است به خون من اگر دست بر آری

۳۵- در کدام گزینه بیشترین استعاره وجود دارد؟

- (۱) اگر ز پسته تنگ تو دم زند غنچه
 (۲) در نمازم خم ابروی تو با یاد آمد
 (۳) نیمه شب چون نرگس مستش به بیداری گراید
 (۴) مرا گر تو بگذاری ای نفس طامع

۳۶- کدام گزینه فاقد «استعارهٔ مکنیه» است؟

- ۱) فراز کنگرهٔ وصل کی توان رفتن
 - ۲) چشم تو به دل گفت که مست منی ای دل
 - ۳) ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست
 - ۴) بارب این آتش که در جان من است
- ۳۷- آرایهٔ ذکر شده در مقابل کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) نبود از تو گزیری چنین که بار غم دل
- ۲) ای دل از سیل فنا بنیاد هستی بر کند
- ۳) بهاران که شاپاش ریزد سپهر
- ۴) مرا برف باریده بر پر زاغ

۳۸- آرایهٔ روبه‌روی کدام گزینه نادرست است؟

- ۱) خسرو آن است که چون ملک وصال دریافت
- ۲) مهر آن خورشید تابان بر دلم چون زخم تیغ
- ۳) خورشیدی و آن‌گه به شب آبی عجب این است
- ۴) من چه دانستم که اویم دشمن است

۳۹- کدام گزینه در قلمرو زبانی سبک هندی قرار نمی‌گیرد؟

۱) ارائهٔ خیال و معنی برجسته

۲) بی‌توجهی به زبان

۳- وزن واژهٔ بیت زیر در کدام گزینه آمده است؟

رندان تشنه‌لب را آبی نمی‌دهد کس

۱) مفتعلن فاعلن

۲) مفعول فاعلاتن

۳) مفتعلن مفاعیلن

۴- خوشهٔ هجایی زیر در کدام مصراع دیده می‌شود؟

۱) آیینهٔ سکندر جام می است بنگر

۲) گفت که این سیاه کج گوش به من نمی‌کند

۳- اگر شعر دولختی‌ای (شعر دوری) پایه‌های آن «مفعول مفاعیلن» باشد، وزن واژهٔ سوم و هفتم آن چیست؟

۱) مفاعیلن - مفعول

۲) مفاعیلن - مفاعیلن

۳) مفعول - مفعول

۴) مفاعیلن - مفاعیلن

۴۲- آرایهٔ بارز بیت زیر چیست؟ مفهوم مصراع دوم کدام است؟

در سینه‌ام دوباره غمی جان گرفته است

۱) تشخیص - غمگین بودن

۲) مجاز - اسیر بودن

۳) تشبیه - غمگین بودن

۴) تشبیه - اسیر بودن

۴۳- در کدام بیت هر دو آرایهٔ «کنایه و تشبیه» وجود دارد؟

۱) سیری ز مال نیست تهی چشم حرص را

۲) گر عیب مرا کنی شماری

۳) سرشک من که ز طوفان نوح دست برد

۴) سزد که اهل نظر سینه را نشان سازند

۴۴- در کدام گزینه هر سه آرایهٔ «واج آرایی، جناس و کنایه» دیده می‌شود؟

۱) جهان آرمیده ز دست بدی

۲) فلک باخت از سهم آن جنگ رنگ

۳) دم تیغ بر گردنش چون رسید

۴) ز بس گداز آن رزمگه بردمید

که رشته کوتاه و بازوی بخت بی‌زور است
دل گفت بلی مست تو از روز الستم
بی بادهٔ ارغوان نمی‌باید زیست
سرد کن ز آن سان که کردی بر خلیل

ز دست شکوه گرفتم به دوش ناله کشیدم (تشبیه - تشخیص)
چون تو را نوح است کشتیبان ز طوفان غم مخور (تشبیه - تشخیص)
به دامان گلشن ز رگبارها (تشخیص - استعاره)
نشاید چو بلبل تماشای باغ (تشخیص - تشبیه)

لعل شیرین تو را دید و شکر گرد آورد (تشبیه)
هر دم افزون گشت و من چون شمع می‌کاهم دگر (استعارهٔ مصرحه)
شب روز نماید چو تو دیدار نمایی (استعارهٔ مکنیه)
در پی قصد من و خون من است (مجاز)

۲) بی‌دقتی در کاربرد جمله‌ها

۳) ورود واژه‌های عامیانه به شعر

گویی ولی شناسان رفتند از این ولایت

۱) مفتعلن مفاعیلن

۲) مفتعلن مفاعیلن

۳) مفتعلن مفاعیلن

۴) مفتعلن مفاعیلن

۲) الفبای درد از لبم می‌تراود

۳) پیوند روح کردی پیغام دوست دادی

۴) اگر شعر دولختی‌ای (شعر دوری) پایه‌های آن «مفعول مفاعیلن» باشد، وزن واژهٔ سوم و هفتم آن چیست؟

۱) مفاعیلن - مفعول

۲) مفاعیلن - مفاعیلن

۳) مفعول - مفعول

۴) مفاعیلن - مفاعیلن

امشب دلم به یاد شهیدان گرفته است

۱) کنایه - غمگین بودن

۲) تشبیه - اسیر بودن

۳) تشبیه - غمگین بودن

۴) تشبیه - اسیر بودن

غربال را ز کثرت حاصل چه فایده؟
معیوبی خود بی‌وش باری
ز لوح سینه نیارست نقش مهر تو شست
که ترک عشوه‌گری تیر در کمان دارد

ششده آشکارا ره ایستادی
بود سهمگین جنگ شیر و پلنگ
سر عمرو صد گام از تن پرید
تن هر دو شد از نظر ناپدید

پاسخ تشریحی

علوم و فنون ادبی ۲ [رشته ادبیات و علوم انسانی]

- ۱- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱)
سعدی، فرمانروای ملک سخن است و گلستان را به نثر مسجع و بوستان را در قالب مثنوی پدید آورد.
- ۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱)
کمال الدین اسماعیل - مداح جلال الدین خوارزمشاه - که خود در سال ۶۳۵ به دست مغولان در اصفهان کشته شد، این شعر را درباره قتل عام مردم اصفهان توسط مغولان سروده است.
- ۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱)
عبید زاکانی شاعر خوش ذوق و آگاهی است که نکته یابی و انتقادهای ظریف اجتماعی او معروف است. رساله دلگشا، صدپند و اخلاق الاشراف از آثار منشور عبید زاکانی است.
- ۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱)
ابن یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است. شعر صورت سؤال نیز که در قالب قطعه سروده شده از این شاعر آمده است.
- ۵- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱)
گزینه ۱: به ترتیب قرن هفتم، هشتم، هشتم
گزینه ۲: به ترتیب قرن هشتم، هشتم، هشتم
گزینه ۳: به ترتیب قرن هشتم، هشتم، نهم
گزینه ۴: به ترتیب قرن هشتم، هفتم، هفتم
- ۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱)
عبید زاکانی: اخلاق الاشراف - صدپند - رساله دلگشا - موش و گربه
فخرالدین عراقی: عشاق نامه - لمعات
جامی: نفحات الانس - بهارستان - تحفة الاحرار
با توجه به موارد فوق گزینه ۲ درست است.
- ۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۷)
صائب معروف ترین شاعر سبک هندی و در غزل سرایی مشهور است و برخی از تکبیت های غزل او شاهکارهایی از ذوق و اندیشه اند.
- ۸- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۷)
شاعران این دوره تشخیص داده بودند که سبک عراقی از واقعیت دور شده و کاملاً جنبه ذهنی و تخیلی یافته است و با ادامه پایبندی به سنن ادبی نابود می شود. پس باید به سوی حقیقت گویی و واقع گویی بازگشت.
- ۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۷)
شاهان صفوی رقبایی چون شاهان عثمانی و هندی داشتند که آن ها نیز به مسائل فرهنگی توجه خاصی نشان می دادند.
- ۱۰- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۷)
- ۱۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)
گزینه های ۱ و ۴ از ویژگی های فکری سبک عراقی است و گزینه ۳ از ویژگی های زبانی سبک عراقی.
لازم به یادآوری است که قالب های شعری، آرایه های ادبی و وزن و قافیه از ویژگی های ادبی هر سبک به حساب می آیند.
- ۱۲- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)
مهم ترین ویژگی زبانی سبک عراقی همین درهم آمیختگی مختصات نو و کهن است که گاهی در یک شعر کوتاه نیز در کنار هم دیده می شود.
- ۱۳- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)
- ۱- نثر فنی کم کم در قرن هفتم ضعیف شد.
۲- تاریخ نویسی در این دوره به اسلوب ساده رواج می یابد.
۳- داخل شدن لغات ترکی و مغولی به فارسی
۴- به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات

۱۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)

از مهم‌ترین ویژگی‌های زبانی شعر در سبک عراقی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

(۱) پیشوند «می» جای «همی» را گرفت.

(۲) واژه «در» به جای «اندر» به کار رفت.

(۳) کاربرد حرف نشانه «مر» در کنار مفعول جمله کم شد.

با توجه به توضیحات بیان‌شده، در گزینه ۱: «مر»، در گزینه ۲: «اندر» و در گزینه ۴: «همی» از جمله ویژگی‌های سبک خراسانی است که در سبک جدید این دوره جایگزین پیدا نمودند.

۱۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)

گزینه ۳: شاعر اختیار را از خود نفی می‌کند و همه چیز را مرتبط با تقدیر می‌داند. (حافظ به اختیار خود، خرقه می‌آلود را نپوشید و باید او را معذور داشت زیرا اختیاری نداشته است.)

ویژگی‌های سبک عراقی:

گزینه ۱: غم هجران

گزینه ۲: آسمانی بودن معشوق

گزینه ۴: شرح غم هجران

۱۶- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)

شرح غم هجران (فراق) از ویژگی‌های سبک عراقی است.

ویژگی‌های سبک خراسانی:

گزینه ۱: شادی‌گرایی

گزینه ۲: ستایش خرد

گزینه ۴: باور به اختیار

۱۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)

در سایر گزینه‌ها معشوق دست‌یافتنی و زمینی است، اما در گزینه ۴ با توجه به مصراع اول معشوق آسمانی است.

۱۸- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۴)

مفهوم هر دو بیت بر «سختی فراق و دوری از یار» تأکید دارد.

۱۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۰)

از دیگر ویژگی‌های زبانی نثر سبک هندی:

(۱) در آمیختگی نظم و نثر (۲) کاربرد وجه وصفی (۳) جمع بستن با «ات»

(۴) مطابقت صفت و موصوف (۵) تنایف اضافات

مأنوس نبودن با زبان قدیم و گسترش دایره واژگان و روی آوردن طبقات مختلف مردم به شعر، از ویژگی‌های شعر در سبک هندی است.

۲۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۰)

کلمه قافیه در بیت ۱ و ۲ عیناً تکرار شده است. تمثیل یعنی آوردن مثال برای اثبات چیزی. در بیت ۲ نیز شاعر برای اینکه حرف خود را در مصراع اول اثبات نماید، در مصراع دوم از تمثیل بهره گرفته است. لازم به یادآوری است که این بیت دارای آرایه «اسلوب معادله» نیز هست و هر اسلوب معادله‌ای، تمثیل است. بیت ۳ تلمیح به داستان شیرین و فرهاد دارد.

۲۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۲)

در جداسازی هجاهای یک بیت و بخش‌بندی آن برای مشخص کردن وزن آن، آن طوری که واژه‌ها را تلفظ می‌کنیم، باید آن‌ها از یکدیگر جدا نماییم و بنویسیم بنابراین به، که و نه به صورت ب، ک و ن نوشته می‌شود.

۲۲- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۲)

طریقه خواندن صحیح واژه «کاندر» ← کن / دَر

۲۳- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۸)

وزن سؤال مفتعلن، مفتعلن، فاعلن است که با گزینه ۴ برابر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: مفتعلن - مفتعلن - مفتعلن - مفتعلن

گزینه ۲: مستفعلن - مستفعلن - مستفعلن - مستفعلن

گزینه ۳: فعولن - فعولن - فعولن - فعل

۲۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۵)

م	نان	آ	یی	ن	را	رو	زی	ب	دس	تا	رم	س	کن	در	وار
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-
و	گر	گو	ید	ن	می	خا	هم	چ	حا	فظ	عا	ش	قی	مف	لس
-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	-

۲۵- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۸)

عم	ری	سُت	تا	مَن	دَر	ط	لب	هر	رو	ز	گا	می	می	ز	نم
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-

۲۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۵)

گزینه ۲ فاعلاتن فاعلاتن فاعلان است، اما دیگر گزینه‌ها فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن هستند.

۲۷- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۸)

ع	قی	قس	ت	گو	یی	ب	پی	رو	ز	آن	دَر
-	-	U	-	-	U	-	-	-	U	-	-
فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن	فعولن

۲۸- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۸)

م	ن	شین	با	د	س	اب	له	ک	ب	ما	نی	ز	چ	نین	ره
ت	ز	مر	دا	ن	خ	دا	جو	ص	ف	تی	جا	ن	ج	هان	را
-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

۲۹- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۳)

لوح (مشبهه) دل (مشبه) (تشبیه فشرده- ترکیب اضافی است).
دل به یک لوح تشبیه شده است.

۳۰- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۳)

گزینه ۲: «روزگار ستمگر» ترکیب وصفی است و «بارش وحی» تشبیه نیست.
گزینه ۳: «زندگی خوشایند» ترکیب وصفی است و آرایه ادبی ندارد.
گزینه ۴: «دست ادب» تشبیه نیست.

۳۱- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۳)

گزینه ۱: خیاط باد صبا ← اضافه تشبیهی
گزینه ۲: تو آفتابی ← تشبیه بلیغ اسنادی
گزینه ۳: دفتر ایام ← اضافه تشبیهی
گزینه ۴: تیغ هجر ← اضافه تشبیهی

۳۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۶)

واژه «جهان» در سایر گزینه‌ها مجاز از جهانیان و مردم جهان است.

۳۳- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۶)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: واژه نفس مجاز از لحظه

گزینه ۲: واژه سرو روان مجاز از معشوق با رابطه شباهت

گزینه ۳: واژه مرغ خوش‌خوان مجاز از شاعر با رابطه شباهت

گزینه ۴: واژه ماه مجاز از معشوق با رابطه شباهت

در همه گزینه‌ها به جز گزینه ۱، علاقه مجاز از نوع شباهت است.

۳۴- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۶)

در گزینه‌های ۱، ۲ و ۴ همه کلمات در معنای حقیقی به کار رفته‌اند، اما در گزینه ۳، واژه پیمانانه در معنای غیرحقیقی خود به کار رفته است، زیرا «پیمانانه» مجاز از شراب (می) داخل پیمانانه است.

۳۵- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۹)

گزینه ۱: پسته استعاره از لب و دهان - غنچه تشخیص و استعاره مکنیه دارد - نسیم باد صبا تشخیص و استعاره مکنیه دارد. (سه استعاره)

گزینه ۲: محراب تشخیص و استعاره مکنیه دارد. (یک استعاره)

گزینه ۳: نرگس استعاره از چشم - خون خواب اضافه استعاره (دو استعاره)

گزینه ۴: نفس تشخیص و استعاره مکنیه دارد. (یک استعاره)

۳۶- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۹)

گزینه ۱: کنگره وصل اضافه استعاری و استعاره مکنیه است (وصل مانند قلعه‌ای است که کنگره دارد).
گزینه ۲: در این گزینه چشم و دل تشخیص دارند (اعمال انسانی به آن‌ها نسبت داده شده است) و هر تشخیصی استعاره مکنیه است.
گزینه ۳: ابر گریست تشخیص است و استعاره مکنیه.

۳۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۹)

در بیت ۴ برف استعاره از سفیدی مو و پر زاغ استعاره از موی سیاه است و در آن تشخیص وجود ندارد.

۳۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (جامع)

گزینه ۱: ملک وصال اضافه تشبیهی است.

گزینه ۲: خورشید تابان استعاره از معشوق است.

گزینه ۳: استعاره مکنیه ندارد.

گزینه ۴: خون مجاز از کشتن است.

۳۹- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۰)

گزینه ۱ در قلمرو فکری سبک هندی است.

از دیگر ویژگی‌های زبانی سبک هندی به این موارد نیز می‌توان اشاره کرد:

(۱) ورود لغات مربوط به مذاهب و آداب و رسوم هندوان در حوزه شعر و ادب

(۲) رواج لغات ترکی که باعث ضعف زبان فارسی گردید.

۴۰- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۱)

رِن	دَا	نِ	تِش	نِ	لَب	رَا	آ	بِی	نِ	مِی	دَ	هَد	کَس
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
گُو	یِی	وَ	لِی	شِ	نَا	سَاکِل	رَف	تَنَد	د	زِیَل	وَ	لَا	یَت
-	-	U	-	U	-	-	-	-	U	-	U	-	-
مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ	مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ	مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ	مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ	مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ	مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ	مَفْعُولُ	فَاعِلَاتِنُ

۴۱- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۱)

گزینه ۱: مفعول فاعلاتن گزینه ۲: فاعولن گزینه ۳: مفتعلن مفاعلن گزینه ۴: مفعول فاعلاتن

گُف	تُ	کِ	اِیَل	سِ	یَا	هَ	کِج	گُو	شُ	بِ	مِن	نِ	مِی	کُ	نَد
-	U	U	-	U	-	U	-	U	U	-	U	U	-	U	-

یادآوری: مصوت «ی» در کلماتی مانند «سیاه، نیاز، خیابان، غالیه و ...» کوتاه تلفظ می‌شود و در تقطیع مانند «ی» در نظر می‌گیریم.

← «سِ یاه / نِ یاز / خِ یان / غا لِ ی»

۴۲- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۱)

مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸

ارکان فرد، «مفعول» هستند و ارکان زوج «مفاعیلن»

۴۳- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: ساده * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۲)

گرفتن دل کنایه است به معنای غمگین بودن.

۴۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۳، درس ۱۲)

گزینه ۳: دست بردن کنایه از غلبه کردن / نقش مهر شستن کنایه از قطع تعلق کردن / لوح سینه اضافه تشبیهی / اشک به طوفان تشبیه شده است.

۴۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۱۴، درس ۱۷) * علوم و فنون ادبی ۲ (درس ۱۲)

در این بیت واج آرای «گ» مشهود است. جناس «جنگ» و «رنگ» از نوع جناس ناهمسان است. رنگ باختن کنایه از «ترسیدن».